

Slovenski dom

Stev. 79.

V Ljubljani, petek 8. aprila 1938.

Leto III.

Posledice nacionalističnega napredovanja v Kataloniji:

Barcelona brez luči in električnega toka

Saragosa, 8. aprila. o. Prva posledica nacionalistične zasedbe ozemlja okoli Trempa, kjer so ogromne električne centrale za preskrbo Barcelone in katalonske industrije z elektriko, je bila ta, da so nacionalisti takoj ustavili katalonski prestolnici električni tok. Vsa katalonska industrija, predvsem vojna, je s tem hroma. Zaradi ustavitve toka ne obratujejo v Barceloni več tramvajev, ne podzemeljska železnica, ustavljeni so vsi večji in manjši industrijski in obrtniški obrati. Mesto je bilo zdaj že drugo noč po greznjeno v temo, razen v nekaterih predelih, ki dobivajo razsvetljavo iz malih kaloričnih električnih central. To dejstvo porazno učinkuje na prebivalstvo v prestolnici. Zavladala je velika potrlost in obup, ki ga še stopnjujejo vesti, da se bo vlada zaradi bližajoče se nacionalistične vojske preselila v Alicante, ali v Murcijo, mesti, ki sta za zdaj še najbolj daleč od

vseh front. Vlada je včeraj, ko je v mestu nenadno zmanjkalo elektrike, razglasilo vojno stanje, da ne bi v zmedo prišlo do neredov in ropanja. Izdala je poziv na prebivalstvo, da bodi mirno, saj bo vlada v kratkem poskrbela za električni tok kje drugod. Vendar tem njenim obljubam prebivalstvo ne more verjeti in je prepričano, da so celo politični voditelji obupali nad usodo Katalonije.

Franco o pomoči s tujine

Burgos 8. aprila. AA. Stefani: Notranji minister je objavil noto o gonji inozemstva o tem, da dobiva general Franco pomoč iz tujine. Noto pravi, da general Franco ni prejemal nikake denarne pomoči iz tujine, ker je denarnih sredstev dovolj v Spaniji in Špancih v tujini. Legionarji, ki se bore pod Francovim poveljstvom, tvorijo 24. bataljon. Pred vojno so bili v legiji sami tujci, sedaj pa se

bore v tej legiji sami čisti Španci. Mohamedanski vojak iz Afrike prihajajo prostovoljno, ker so borbena razpoloženi in ker so navdušeni nad osebnostjo generala Franca.

Francozi zasedli otok Menorca?

Saragosa, 8. apr. o. Agencija Stefani poroča, da je Balearski otok Menorca že več tednov dejansko v francoski oblasti. Francozi so na otok poslali svoje oddelke in letalstvo, vrhovno poveljstvo nad njimi in nad rdečimi milicniki pa ima francoski polkovnik Gerard. Francoske vojaške oblasti izvajajo vojaško in policijsko nadzorstvo na otoku. Letališče francoske družbe Air France je spremenjeno v francosko vojaško oporišče, na katerem je pripravljenih veliko letal ter obsežne zaloge bencina in vojnega materiala. Zaradi teh vesti vlada v Francovi Španiji veliko razburjenje.

Vesti 8. aprila

Proračun ameriškega vojnega ministrstva za leto 1939 znaša 481 milijonov dolarjev in je za 75 milij. dolarjev večji, kakor pa je bil lani.

Vse izjemne politične pravice Kataloncev, ki jih je Katalonija imela po posebnem zakonu pod špansko republiko, je Francova vlada odpravila na vsem katalonskem ozemlju, kar ga je njena vojska zadnje čase zasedla.

Vesti o poroki slovite filmske igralka Grete Garbo so izmišljene, kakor prča pismo, ki ga je poslala staršem. V njem pravi, da se ne misli nikdar poročiti.

Turška vlada je odpravila svoje poslanstvo na Dunaju ter ga spreminila v konzulat.

Vodstvo francoske radikalno - socialistične stranke je obsodilo na seji vse napade levičarjev na senat in poudarilo, da je senat potrebna ustanova za pomirjenje v francoskem političnem življenju.

Zakonski načrt o tajnih volitvah je sprejela madžarska poslanska zbornica.

Zadnjega dela pogajanj med Anglijo in Italijo se bo udeleževal tudi zastopnik egiptovske vlade in bo podpisal tiste odstavke pogodbe, ki se bodo nanašali na Egipt.

Priključitev Avstrije k Nemčiji ni mogoče smatrati za zasedbo, ker je večina Avstrijev želela združitev, je govoril v belgijskem senatu Lussans.

Za nakup mehiškega petroleja, čigar lastnica je postala država, se potegujejo vse večje države na svetu, tako da bo Mehika lahko naredila dobro kupčijo.

Celo vrsto italijanskih srednjeveških iger in plesov bodo uprizorili v zgodovinskih oblekah ob Hitlerjevem obisku v Firenzi.

Hkratu s tiskovno konferenco Balkanskega sporazuma v Carigradu so se včeraj začeli prav tam tudi gospodarski razgovori med balkanskimi državami.

Turčija in Češkoslovaška sta včeraj podpisali nov trgovski sporazum, ki je ugoden zlasti za češkoslovaško industrijo.

Anglesko vojaško letalo s tremi mošči se je vnelo blizu norholške obale in v plamenih padlo v morje. Kljub iskanju niso dobili še nič ostankov.

Poljska ima prav tako pravico do kolonij kakor evropske velike države, pišejo varšavski listi ob pripravah za poljski kolonialni teden.

Turški zunanji minister Ruži Aras se je na poti v Egipt ustavil tudi v Atenah, kjer so ga slovesno sprejeli in mu priredili kosilo.

Izdolovanje avtomobilov v Detroitu, kjer so ogromne Fordove tovarne in tovarne General Motorsa, je pretekli teden napredovalo za 20% v primeri s prejšnjimi tedni. Pravijo, da je to zaradi spomladanske konjunkturo.

Sklujen je sporazum med predsednikom Združenih držav Rooseveltom in predsednikom filipinske republike. S tem sporazumom se Filipini odreka popolni samostojnosti in prehajajo epet pod varstvo Združenih držav. Filipinska vlada se je za ta korak odločila zaradi japonske nevarnosti.

Zrtev atentata je postal Amin-Bej-Abdul-Hadija, član vrhovnega mohamedanskega sveta v Jeruzalemu. Na to mesto so ga imenovali Angleži. Ker je ugledni Arabec imenovanje sprejel, so se njegovi rojaki maščevali zaradi sodelovanja z Angleži nad njim z bombo.

Za anglesko državljanstvo prošita znani avstrijski filmski igralec Konrad Veidt in režiser Czinzer. Enako prošnjo je v Londonu vložila tudi knežinja Matilda Windischgrätzova.

Zivljenje indijskega voditelja Gandija je v nevarnosti, ker se mu je zadnje dni bolezen močno poslabšala.

24 ur že pada sneg v New Yorku in okolici. Sneg je povzročil veliko škodo po razveljavi vrtoev.

13.626 prometnih nesreč je bilo na Švedskem lani. Javnost se zaradi tega zelo razburja in zahteva od vlade, naj z odločnimi ukrepi prepreči ubijanje ljudi po vozilih.

Za našega generalnega konzula na Dunaju je imenovan svetnik zunanjega ministrstva Milan Konstantinovič. Prejšnji dunajski poslanik Lazarevič pa je imenovan za poslanika v Bruslju.

Novi nemški poslanik na italijanskem dvoru von Mackensen je včeraj dospel v Rim in bo prihodnje dni prevzel posle.

Štiri nagrade po 50.000 lir je dal Mussolini za najboljšie italijanske častnike, ki so se odlikovali s svojim pisanjem v preteklem letu. Nagrade bo razdelila italijanska akademija.

Načrt za moderno preureditev Reke je potrjalo italijansko ministrstvo za javna dela. Po tem načrtu bodo precejšen del starega mesta podrti ter ohranili samo zgodovinsko zanimive stavbe.

Francija je vrnila Poljski 156 noreev, ki so poljski državljani. Zalostni tovor je pripeljala včeraj posebna ladja iz Francije v Gdinijo.

Naravni prirastek sovjetskega prebivalstva znaša v letih od 1933 do danes 4%. Leta 1928 je znašal 24%, od 1929 do 1933 19%. Ta silni padec pripisujejo ogromni umrljivosti otrok, ki jo povzroča slaba prehrana in nezdružena stanovanja zlasti pri sovjetskem delavstvu.

Romunski diplomat Buzdugan, ki se je zaradi razkritij v aferi o fihotapstvu romunskega zlata ustrlel, je spadal med najzaupnejše prijatelje bivšega zunanjega ministra in agenta raznih ljudskih front, Titulesca.

Zgled junaka matere je italijanska učiteljica Lina Bonzini iz Melza, ki je pred porodom morala izbirati ali unire ona ali otrok, pa se je rajši dala operirati in pri tem izgubila življenje, otrok pa je ostal živ.

Stranka čeških Nemcev je izdala uradno poročilo, v katerem pravi, da njenih zadnjih razgovorov s češkoslovaško vlado ni mogoče smatrati kot pogajanja za ureditev nemškega položaja v ČSR. Zato nemška stranka nima razloga, da bi spremenila svoje politično stališče. Iz tega se da sklepati, da bodo Nemci zavrnil vladni predlog o avtonomiji.

15 vagonov srebra v palisah se je stopilo pri požaru, ki je izbruhnil v mehiškem pristanišču v Gambicu. Raztopljeno srebro je povečini steklo v morje.

Zagonetni beg moža holandske prestolonaslednice, kneza Bernharda

London 8. aprila. m. Vse londonsko časopisje v senzacionalnih člankih objavlja poročilo o nenadnem odhodu holandskega kneza Bernharda in njegovega brata Ashvina iz Holandije. Časopisje poroča, da sta odpotovala, ne da bi komu povedala, kam gresta. »Daily Mail« poroča, da je princ Bernhard odpotoval že pred desetim dnevi z jugoslovanske ladj »Galeb«, ki plove v jugoslovanske vode. Po poročilu »Daily Mail« se namerava princ Bernhard dalj časa zadržati v Dalmaciji.

Rotterdam 8. aprila. m. Vesti o skrivnostnem odhodu kneza Bernharda tu potrjujejo. Na pristojnih mestih izjavljajo, da je princ odpotoval na poletnice. Z ozirom na vesti, da se je knez Bernhard vkrcal na jugoslovansko ladj »Galeb«, izjavljajo gotovi krogi, da o tem ni ničesar znanega. Jugoslovanska ladja »Galeb« je odpeljala iz Rotterdamu 11. marca.

Pariz 8. aprila. m. Iz Haga poročajo, da uradno zanikajo vse vesti o begu in o zagonetnih vzrokih bega kneza Bernharda. Uradno poročajo, da je princ odpotoval na Sredozemsko morje na odhiti.

Pariz 8. aprila. m. Skrivnostno potovanje holandskega princa Bernharda, ki je iz Haga odpotoval 26. marca, je še vedno predmet najrazlič-

nejših razlag v vsej lukajšnji javnosti. Dobro obveščeni krogi zatrjujejo, da je do nenadnega odhoda princa Bernharda, moža holandske prestolonaslednice Julijane, prišlo zaradi sporov, ki so nastali med princem Bernhardom in njegovo taščo, holandsko kraljico Vilhelmino. Vesti, da princ potuje z jugoslovansko ladj »Galeb« v Sredozemsko morje, niso mogle pregnati vseh govoric o osebnem sporu med princem in njegovo taščo. Zdi se pa, da je glavni razlog za ta nenadni odhod, nespornost zaradi prinčevega brata Ashvina, ki se misli poročiti z vdovo nekoga angleškega letalca. Kraljica Vilhelmina je namreč proti temu zakonu. Ashvin je star komaj 25 let, vdova omenjenega angleškega letalca pa je od njega za sedem let starejša in je bila poleg tega že dvakrat poročena. Dobro obveščeni krogi pa zatrjujejo, da je bilo še več drugih vzrokov za nesoglasja, ki so nastala med princem in njegovo taščo. Tako na primer kraljica Vilhelmina smatra svojega zeta za preveč »modernega«, ker najraje goji surove športe in preveč rad pripoveduje tudi dvomne šale.

Uradno potrjujejo, da je kraljica Vilhelmina zelo v skrbeh za zdravje svojega zeta, ki da je zaradi tega tudi odšel na potovanje na Jadran.

Hitlerjev namestnik za Avstrijo dr. Seiss Inquart govori o zadnjih trenutkih Schuschniggove vlade

Berlin, 8. apr. m. Seiss Inquart, Hitlerjev namestnik za Avstrijo, je dal zanimivo izjavo glavnemu uredniku narodno socialističnega časopisa »Der Angriff« o dogodkih pred 12. marecem v Avstriji. Med drugim je Seiss Inquart dejal:

»Ko se je bivši avstrijski kancler dr. Schuschnigg vrnil iz Innsbrucka, kjer je napovedal plebiscit, o katerem ostali člani vlade niso imeli niti pojma, je prišlo do ostrih prepričav s kanclerjem. Ti prepričavi so trajali več ur. Ostali ministri so očitali kanclerju Schuschniggu, da ni držal svoje besede. Dr. Schuschnigg pa je odločno zavrnil vse zahteve, da mora odstopiti. Schuschniggova okoliščina je bila tako preprosta z raznimi frazami, da lica ni vedela, v kaj naj še veruje. Dr. Schuschnigg je imel v svojem stanovanju sprejemno in oddajno radijsko postajo. Ves dan je predsedel poleg radija in poslušal razne spore, samo da bi se pomiril živce. Med tem pa je na dunajskih ulicah postal položaj čimdalje bolj resen. Zaradi

tega je Seiss Inquart šel h kanclerju dr. Schuschniggu in ga pozval ponovno, naj poda ostavko. Dr. Schuschnigg pa na to ni pristal. Takrat mu je Seiss Inquart obsirno poročal in razložil notranje politični položaj v Avstriji. Schuschnigg je odločno protestiral.

Na to sem mu, je dejal Seiss-Inquart, pojasnil, da je s svojim ravnanjem postal nezakonit in da je prekršil ustavo. Dr. Schuschnigg je ob teh besedah skočil pokonci in vzkliknil: »Toda se bom pa umaknil!«, in že je s hitrimi koraki zapustil pisarno.

Seiss-Inquart zaključuje svojo izjavo z ugotovitvijo, da je bila ostavka kanclerja Schuschnigg, zatem njegovo imenovanje za kanclerja in sestava nove avstrijske vlade izvršena na čisto zakonit način. Dokaz te stoddotne zakonitosti da je tudi to, da je njegova vlada prisegla predsedniku Avstrije dr. Miklasu.

Stavke in ogromne demonstracije v Parizu naj ohranijo Bluma in preprečijo vlado narodne slege

Pariz 8. aprila. o. Čeprav je francoska poslanska zbornica z majhno večino odobrila izredna finančna pooblastila, ki jih je zahteval predsednik sedanje vlade Blum, in ki nalagajo francoskemu davkoplačevalcu 36 milijard frankov novih bremen, vendar je vsa francoska javnost prepričana, da bo senat Blumove zahteve odklonil in s tem vlado vrge. Tega se zavedajo tudi socialisti in komunisti, ki se boje, da bo padec sedanje vlade ljudsko fronto za vselej razbil. Zato so skrajni socialisti in komunisti skušali pritisniti na senat z grožnjo o splošni stavki in pa z demonstracijami. Njihove strokovne organizacije so zadnje dni pognale v stavko 45.000 kovinarjev v Parizu in vse delavstvo v državnih letalskih tovarnah. Včeraj so začeli stavkati tudi nameštenci telefonske družbe in pariški šoferji. Toda finančni odbor v senatu je vseeno z ogromno večino odbil Blumovo zahtevo po diktatorskih finančnih pooblastilih. Zaradi tega so levičarji začeli s silovito agitacijo za demonstracije pred senatom tako, da je Pariz živel ves dan v vročici. Sirile so se najbolj razburjive in fantastične vesti o revoluciji in o državnem udaru. Francoska socialistična stranka je včeraj izdala uradni razglas, v katerem poziva prebivalstvo na demonstracije proti senatu, čeprav imajo socialisti v vladi večino. Prav tako so izdali pozive tudi komunisti. Demonstracije so bile naznanjene za ob 6 v Luxemburškem vrtu pred senatsko palačo. Zaradi tega je policija z mobilno gardo že zgodaj popoldne park izpraznila in ga zaprla. Policija je bila ojačena z motoriziranimi oddelki, v pripravljenosti pa je tudi vojaštvo. Proti večeru so se začele po ulicah, ki drže k senatu, zlivati velike množice, ki so skušale predrati policijske kordone. Policija je prvi naval demonstrantov vzdrlžala. Ko so začeli množice na raznih krajih hujskati agitatorji z govori, so postali demonstranti bojevitiji in so začeli napadati policijo s kamenjem, palicami in stoli, nakar jih je ta začela odločno razganjati ter vso okolico senata v kratkem izpraznila. Ko so mno-

žice uvidele, da ne bodo mogle senata naskočiti, in da je policija pripravljena kar najodločnejše preprečiti vse nemire, so se začele razhajati, tako da je Pariz ob 8 zvečer kazal že navadno mirno sliko. Toda noč je pretekla mirno, boje se pa, da bo do burnih demonstracij prišlo med današnjo sejo senata.

Ob zaključku agitacijskega boja v Nemčiji

Kandidatna lista za nemški plebiscit

Berlin, 8. aprila. o. Uradni list prinaša seznam kandidatov, ki jih bodo pri nedeljskem plebiscitu izvolili v nemški državni zbor. Seznam vsebuje 1700 imen in je razdeljen na dva dela. Prvi del ima člane vlade in vse poslance v starem državnem zboru, drugi pa naštevajo nove kandidate za te volitve. V prvem delu seznama je tudi ime avstrijskega namestnika dr. Seiss Inquarta. Ker računajo, da bo udeležba pri nedeljskem ljudskem glasovanju znašala skoraj 100%, bo prišlo na vsakega izmed bodočih 850 poslancev približno 60.000 glasov. Na prvem mestu kandidatne liste je Hitler, za njim sta njegov namestnik Hess in maršal Göring.

Cerkvena navodila za nedeljske volitve

Dunaj, 8. aprila. AA. DNB: Uradni cerkveni list »Wiener Kirchenblatt« objavlja razglas vsem dunajskim katolikom, da naj v smislu izjav katoliških avstrijskih škofov v nedeljo glasujejo z »da«.

V razglasu stoji, da danes za nobenega Avstrijca sploh ni več vprašanje, kako naj glasuje. Vsi morajo brez premišljanja reči »da«, sledeč pri tem navodilom od Boga postavljenega cerkvenega voditelja. Toda na to so za čas, ki pride po glasovanju, vezane te štiri dolžnosti:

1. poslušnost novi svetni gosposki;
2. vdano in zvesto sodelovanje pri graditvi domovine;
3. ohranitev katoličanstva v novem položaju in
4. dnevna molitev k Bogu za veličino nemške države in njenega vodjo.

Razen tega so dobili vsi župniki in cerkveni upravitelji od nadškofijskega tajništva naročilo, da morajo v soboto in nedeljo vse katoliške cerkve in vsi zavodi izobesiti zastavo s ključastim križem, kar se bo zgodilo zdaj prvič v zgodovini.

Dunaj, 8. aprila. AA. (Havas.) Dr. Burekel je v Avstriji vpeljal novo diplomno, kakršno bodo dobile občine in tiste pokrajine, ki bodo stoddotno glasovale na dan plebiscita. Ta diploma bo ostala v arhivih teh občin.

Dunaj, 8. aprila. AA. DNB: Namestnik vodje Rudolf Hess je včeraj položil vence na grobove umrlih narodnih socialistov Planeta, Domesa in Holzwerderja, ki so bili dne 25. julija 1934 ustreljeni.

Belgrad 8. aprila. m. S snočnim vlakom se je odpeljal v Zagreb tudi dr. Večeslav Vilder, delegat bivše samostojne demokratske stranke, ki se je te dni udeležil sestanka voditeljev srbskih opozicije. Na kolodvor ga je spremlj Božidar Vlatić.

KINO
SLOGA

telefon 27-36

Samo še danes ob 16. in 19.15 **ALAHOV VRT**

Ob 21.15 uri PREMIERA velikega in grandioznega filma iz cirkuškega življenja

MANEŽAAttila Hörbiger, Albert Mat-
terstock in Anneliese Uhl

Scala geristi, odlična cirkuška trupa, dresirane divje zveri, morski pes in kočji, klovnovski humorja odlična muzika in šlagerji. Preskrbite si vstopnice v predprodaji!

Trg v znamenju cvetnega tedna

Ljubljana, 8. aprila.

Vsak, kdor opazuje življenje in vrvenje na živilskem trgu, poleg očaka Vodnika, lahko bi strogo opazuje, kako živilski trg spreminja ob go-
tovih letnih časih, mesecih in tednih svoj obraz.

Kdor bi racunal, da se bo po gotovih okoliš-
kih useljeli ob znamenitega Orlega tja proti
Sostri, Dobrunjam in Sv. Lovrencu razvila prav
živahna obrt — izdelovanja cvetnih butar, ko se
pri nas na Cvetno nedeljo blagoslovila les. Ta
domača obrt pded vojno ni tako cvetela. Orli-
čani so prinašali navadne butare, zvezane iz
leskovih palic in bršljanov. Bile so velike. Oko-
ličani so drugače sami doma napravljali butare.
Po vojni pa so se začele že prva leta pojavljati
butare v večjem številu. Sprva je zadostoval
prostor pri Kresiji od tromostja tja naprej do
branjevk. Prostor ni bil tako močno zaseden.
Tako nekako 8 let pa se je industrija butar
močno razvila. Brihtni ljudje, zlasti Orličani,
so prišli na misel, da se da z butarami prav lepe
denarce zaslužiti. Že v zimskih dnevih so pri-
pravljali materiale. Narezali so ogromno ko-
pico lepih leskovih palic. Nato so naobljali obla-
nice, ki so jih začeli različno barvati.

In kmalu so se začeli ljudje po omenjenih
vaseh živahno zanimati za to obrt. Vsako leto
po zimi hodijo moški daleč v gozdove po le-
skove palice, ki morajo biti lepo ravne. Začeli
so sekati tudi brinovje veje. Izdelovalci butar
hodijo po les tja daleč v krimske gozdove do
Sv. Vida nad Cerknico, pa tudi na Bloke, kjer
je mnogo brinja. Ko je les nabran, izberejo
moški lepo, negirane smrekove deske, ki jih
kupijo pri lesnih trgovcih ali pa na žagah. Nato
se začne doma oblanje. Z velikimi obličji mo-
žejo režejo dolge oblanice. Ženske in otroci pa
jih pomakajo v razne barve iz prežilke. Ko je vse
pripravljeno, pa se začne pravo delo z buta-
rami.

Prvotno niso bile tako lepo narejene. Ljudje
pa so dobili tudi smisel za umetnost in vsak
skuša iznajti kakšno posebno obliko. Letos so
se pojavile butare v najrazličnejših, prav lepih
formah. Konkurenca je živahna. Vsak skuša
druga prehiteti. Na trgu so se letos n. pr. po-
javile butare v državnih in drugih barvah. Pa
še druga posebnost je letos? Mnogi so prinesli
na trg novejša oblike butar, tako prodajo »buta-
tare« v obliki dalij in krizantem.

Letošnja produkcija butar

Že prejšnja leta je bila pri Kresiji velikan-
ska stiska za prostor. Pa tudi razne konkurence
so se tam pisano gledale. Butarčani so svoje iz-
delke puščali kar čez noč na mestu. Primerile
so se tu tuintam tatvine kljub temu, da so bile po-
stavljene nočne straže. Tržno nadzorstvo se je
zato letos odločilo, da poišče za butare kak
primernejši prostor. Za razne sezije produkcije
in sadeže najprimernejši prostor ob stolnici je
bil letos izbran tudi za butare. Klopki so bile po-
stavljene ob semenišču in najprej proti škofij-
ski palači. In ta načrt je bil prav odličen in
misel originalna, kajti prav letos dajejo butare
na opazovalca najprej in v vsakem po-
gledu najlepšo sliko. In tuji, ki prihajajo na
trg, se ne morejo načuditi originalnosti butar.

Letošnja produkcija butar je dosegla rek-
ord. Toliko butar še nikoli ni bilo na trgu.
Zaupne informacije pri raznih prodajalcih ka-
žejo, da je bilo letos izdelanih najmanj do 5000
butar različne velikosti in oblike. Število pa
je mogoče še večje. Ljubljanski zadnje dneve
pridno kupujejo butare. Okoliščanski kmetje pa
so zadnje dneve prihajali na trg kupovat ve-
like butare. Cene so drugače od 0.50 do 1.50 din
in še višje. Pravijo, da so se začela za to do-
mačo obrt zanimati že tudi druga mesta. Neka-
teri podjetnejši ljudje so se odpravili tudi v
Zagreb, da tam poskušajo svojo srečo z buta-
rami.

Še druge tržne zanimivosti

Tako nekako do sv. Jožefa je bil prostor
okoli Vodnikovega trga, kamor prinašajo naši
vrtarji cvetje in rože, docela mrtev. Sv. Jožef

Bilo je jasno, da se hoče norčevati.
Toda v tem zasmevanju je bilo to-
liko dobrosrčnosti, da sem se moral
zasmejati.

»Zahvaliti se moram za skrb gospo-
du Ralphu, da mi je dal takega slu-
žabnika, ki me je poučil o vsem po-
trebnem...«

Antiope je dvignila pogled proti
nebu z izrazom smešne prestrašeno-
sti.

»William, ali ne?« je menila. »Si-
jajen fant, toda, kakor pravimo pri
nas, ta ne bo iznašel smodnika.«

»Tega mu tudi ne bo treba, a se
tudi ni dal nikoli preveč prosi, da bi
povedal, kar je dopuščala dolžnost...«

»Njegova obzirnost?« je menila
smejljaje se Antiope.

»Da, in kolikor je dopuščala moja,
da sem spraveval in poslušal, sem do-
polnil. Po njem sem izvedel za ime
lady Arbucklejeve. Prej o njej sploh
nisem vedel, da živi. Predstavila se
mi ni in mislil sem, da sem srečal Vas.«

Široko se je zasmejala.

»Najbrž nisem tako lepa ko lady
Flora«, je dejala.

Pogledal sem jo. V mojem pogledu
je brala grajo, češ: na tako izvalen
način skuša doseči, da bi mi naredil
poklon. V svoje veselje sem videl,
kako je zardela.

A zelo hitro se je zopet znašla.

»Radovedna sem, ali Vam je dobri
William navedel tudi starost lady Ar-
bucklejeve. Sicer pa tega tudi nič ne
skriva.«

»Seveda mi je povedal tudi to: pet
in štirideset let.«

»Približno točno«, je menila.

Obstala je ob živi meji in pritegnila
k sebi trnjevo vejo robidnice, da bi si
utrgala beli cvet.

Ne da bi se obrnila, je vprašala

Pierre Bénéit: **VELIKI JEZ**
Roman iz Irskih bojev za svobodo

mirno, preveč mirno:

»Ali je to vse, kar Vam je William

povedal?«

»Pripovedoval mi je tudi nekaj o

govoricah, ki krožijo tu v okolici o

imovini lorda Arbuckleja.«

»Drugega nič?«

»Dobro sem pretehtal besede, pre-

den sem jih odgovoril.«

»William se mi zdi odlični fant, ki

je svojim gospodarjem zvesto vdan.

Zelo neprijetno bi mi bilo, če bi si

mislili, da si je fant dovolil kako brez-

obzirnost do Vas.«

»Nos, je vprašala.

»Če so mi prišle na uho še kake

druge besede o Vas, Vam zagotavljam,

da mi jih ni povedal William.«

»Druge besede o meni?« je rekla

ošabno. »Kaj mislite s tem?«

»Načrt za ženitev med Vami in

lordom Arbucklejem, sem spoštljivo

odgovoril.

to stvarjo nima nič opravka.«

Nato sem ji opisal prizor, kateremu

sem bil priča v gostilni že prvi večer

ob prihodu sem.

»Pozorno je poslušala moje pripo-

vedanje. Ko sem končal, je rekla samo:

»Ljudem ne morem prepovedati,

da ne bi govorili. Toda, če bi vedeli,

kako smešno je to, kar ste mi pravkar

povedali. Ubogi mali Reginald! Ne,

Vi ne morete razumeti... morda, če

bi ga videli, potem...«

»Prišla me je za lakat.

»Glejte, pravkar nama prihaja na-

sproti.«

Proti nama je prihajal mlad mož,

oblečen v suknjič breskvine barve.

Na glavi ni imel nič pokrivala, tako

da je bilo mogoče videti njegove kras-

ne plave kodre. Pozibal se je pri

hoji, kakor delajo to ljudje, ki hodijo

po preth. Takoj sem spoznal prijetni

obraz, ki sem ga videl pred dvema

Nevesele posledice sezonskega izseljevanja

Delavcev na kmetijah bo manjkalo

Gornja Radgona, 7. aprila.

Pred nekaj tedni smo pisali v »Slovenskem
domu« o ponovnem izseljevanju številnih sezo-
nskih delavcev iz Slovenske Krajine, Apacke ko-
line in Slovenskih gor. Danes pa podajamo po-
drobnejši pogled v te pokrajine v sedanjem času,
ko so delavci že odšli.

Domovi so sedaj postali žalostna pozorišča
zapuščenosti. Kmečka mladina je po večini odšla.
Pridne roke bodo služile tuju v njegovo gospo-
darsko korist. Pri prvem pomladanskem delu na
polju, v gozdu in v vinogradu se je občutilo na
kmetijah znatno pomanjkanje potrebnih delavskih
moči. Vse kaže, da ne bo zlahka mogoče nadome-
stiti tisočih delavcev, ki so zapustili domačo
grudo. Pred oči nam stopa vprašanje naših kme-
tj, ki so ponekod postale skoraj zapuščene. Po
mnogih vaseh Slovenske Krajine je odšla ena
tretjina dela sposobnih ljudi, in to po večini mla-
dina od 16. do 17. leta starosti. Tako lahko re-
čemo, da so odšli skoraj vsi boljši mladi delavci.
Ostali so doma le starši in mali nedorasli otroci.
Vse to nam obeta neveselo bodočnost za naše
kmečke domove. Izkušnje preteklih let potrju-
jejo, da postaja izseljevanje za naše domačije
dvakrat problem.

Pojavu močnega izseljevanja je treba posve-
titi več pozornosti. Kmečki stan, ki ima svoje sta-
novsko organizacijo, bi se naj etrnil na organiza-
toričnem področju in se potvil na stališče, kako
obdržati kmečko mladino doma in kmetijah. Po-
iskati je treba sredstvo, s katerim se bodo dali
bolj čvrsto prilepiti na dom tisti, ki jih rodna
gruda potrebuje. Mladini je treba dati nekaj več
prilike za razmah in prilagoditve, da se izuri v
samostojnem delu. Kmečke fante in dekleta mo-
ramo vztrajno navajati k veselju do strokovne
izobrazbe. Naša zemlja je dovolj bogata, samo iz-
rabiti jo je treba. Ako bi na pošten in pravičen
način složno rasla ta samozavest na kmetijah, bi
mladina mnogo rajši ostala doma in ohranila lju-
bezen do domače grude. Ako pa kmetije, očetje in
matere ne bodo svojim sinovom in hčeram do-
pustili v domačem krogu nobene gospodarske svo-
bode in dokler bodo zatirali veselje do samoiz-
obraževanja, mladine ne bo mogoče obdržati doma
ves čas, dokler ji bo odprta pot v tujino. Državna
oblast pa bi naj ukrenila potrebno in zastavila
pot izseljevanja oni kmečki mladini, ki ji je so-
calnega ozira ni treba iskati zaslужka v tujini.
Tiste pa, ki so zaslужka res potrebni, naj bi za-

poslila država na svojih veleposestvih v Belju in
jih bolj plačala kot doslej.

To je nekaj predlogov, kako naj se zmanjša
naval izseljevanja, ki zajema naš mladi rod. Tu-
jina pije našo kri, mladina služi tujcu. Doma pa
naporno obdelujejo zemljo stari onemogli starši
v upanju, da ohranijo lasten dom svojim sinovom
in hčeram, ki mnogokrat ne vidijo in ne spo-
znajo tega gorja v našo največjo gospodarsko in
narodno škodo.

Sloviti film

„Zloraba zaupanja“

Danes zvečer ob 21.15 bo v kinu Union sve-
čana premiera enega najlepših filmov letošnje
sezone, filma »Zloraba zaupanja« (Abus de con-
fiance). O lepoti tega reprezentativnega dela fran-
coske filmske umetnosti je pisalo vse časopise z
navdušenjem in polnim priznanjem. Kratna pred-
stava v Parizu je bila pod visokim pokrovitel-
stvom soproje predsednika republike gospe Le-
brunove v najlucsurioznejšem pariškem kinogre-
dališču. Pa tudi v naši državi ni bilo navdušenje
za ta film nič manjše. V Belgradu je tekel film
nepretrgoma celih 29 dni, v Zagrebu 21 dni v
največjih kinematografih in vse ocene našega ti-
ska so se izražale v samih superlativih o zname-
nitem delu režiserja Henryja Decoina. Takega
uspeha še ni bilo deležno nobeno filmsko delo v
povestnici filma in kinematografije.

Ljubljanska premiera filma »Zloraba zaupa-
nja« bo danes v kinu Union. Častno pokrovitel-
stvo nad filmom sta prevzela francoski konzul v
Ljubljani gospod Gabriel Reméranda in njegova
gospa soproga.

Uprava kina Union bo razdelila v spomin na
ta film onim obiskovalcem, ki jih bo določil žreb.
nad 20 krasnih daril, ki so od danes naprej raz-
stavljena v izloženem oknu trdnice Baťa na
Aleksandrovi cesti.

Zrebanje bo v dveh skupinah. V vsaki skupini
bo izrebanih po osem lepih daril.

Zrebanje v prvi, kakor tudi v drugi skupini
bo po odigranju filma. Izrebane številke bodo
objavljene v časopisih. Vsa eventualno potrebna
pojasnila dobi občinstvo pri upravi odnosno bla-
gajni kina Union.

Pod častnim pokroviteljstvom francoskega konzula v Ljubliani gosp. Gabrijele Reméranda

predvajamo danes ob 21.15 uri premiero najlepšega filma sezone **Abus de confiance**

Zloraba zaupanja

Največja socialna drama sedanosti, trumfi filmske umetnosti, film, pri katerem je bilo prekokanih
toliko odkritostih, kolikoli sočutja kot pri nobenem doslej!Pri popoldanskih predstavah ob 16. in 19.15 uri predvajamo da-
nes zadnjičkrat sezna-
cionalni, napeti film **Letnik na dvorcu Zenda**

Kino Union

Tel. 22-21

V Vašem lastnem interesu je, da si za večerno slavnostno premiero čimprej rezervirate in v predprodaji nabavite potrebne vstopnice.

Zadružni posli, ki so prosti taks

Belgrad, 8. aprila. Po finančnem zakonu za
leto 1938-39 je finančni minister izdal odlok, da
se gospodarske zadruge, ki so svoja pravila pri-
lagodile zakon o gospodarskih združenjih opro-
ščajo plačevanja takse: 1. za vse svoje prijave
za vpis v zadružni register, 2. za vsa overov-
ljenja podpisov upravnega odbora, 3. za overov-
ljenje prepisa pravil, 4. za objavo v Službenih
novinah, da je zadruga zavedena v register, 5.
za overovljenje podpisov na izjavi za pristop
v zadrugo, 6. za vpis zadružnikov v sodni spi-
sek, 7. za potrdilo spremembe pravil, za vpis
teh sprememb v zadružni register in objavo v
Službenih novinah, 8. za potrdilo sodišča, da so
osebe, ki so v njem navedene kot člani uprave-
nega odbora, vpisane v zadružni register, 9. za
prijavo spremembe v sestavi upravnega odbora
zaradi uvedbe v zadružni register, 10. za vpis
sodnih odlokov o razveljavitvi skupščinskih
odlokov v zadružni register in objav o tem, 11.
za prijavo sodišču o uvedbi v zadružni re-
gister, če kak član odstopi ali če umre, ali pa
če je bil izključen, 12. za izjave zadružnikov,
kdaj je kdo prenehal biti član ali kdaj je bil
vpisan v zadružni register, 13. za izplačila za-
družnikov, 14. za prenos vplačil od enega zadruž-

nika na drugega, 15. za prijavo sodišču, da je
in kdaj je zadruga prenehala obstajati in za
objavo tega v Službenih novinah ter za obe-
stilo poverjenikom, 16. za prijavo upravnega
odbora zaradi otvoritve stečaja, 17. za prijavo
likvidatorjev sodišču od strani nadzornega od-
bora, in vpis tega v zadružni register, overov-
ljenje podpisov likvidatorjev in objavo imen
likvidatorjev, 18. za overovljenje podpisov od
strani državnih oblasti, 19. za vse prijave držav-
nim oblastem in provizije zadrug in zvez, 20. za
potrdila o obligacijah državnih zadružnikov, če
jemljejo denar na posodo pri svojih združenjih,
21. za prijavo letnih bilanc in računov državnim
oblastem in za njihovo objavo v Službenih no-
vinah, 22. za tekoče račune zadružnih zvez in
zadrug, ki jih imajo pri Poštni hranilnici in
Državni hipotekarni banki, 23. za prošnje po-
slane državnim oblastem zaradi intervencije za
revizijo.

Razširjenost in vpliv alkohola na slovensko mla-
dino je naslov predavanja, ki ga bo imel g. V. Jago-
dič v ponedeljek, 11. aprila ob 8 zvečer, v francoski
dvorani. Predavanje priredi Higijenski zavod. Preda-
vatelj bo ponazoril svoja izvajanja s skioptičnimi sli-
kami. Vstop prost.

bledordeče ko ustnice lady Flore, je
ta besedica zvenela posebno dražest-
no.

Pritisnil je Antiopino roko na srce.
Nenadoma se je pa ustavljal v svojem
izbruhu z nedolžno plačljivostjo, ki
se je zdela sijajno priučena.

»Moj Bog, oprostite, gospod pro-
fesor. Antiopa, ali mi hočete narediti
veliko uslugo, da mi predstavite gos-
poda profesorja.«

Komaj se je to zgodilo, je začel
znova silovito zagotavljati:

»Kako ponosen sem, gospod pro-
fesor (prepričan sem, da mi boste kma-
lu dovolili), da Vas bom čisto prepro-
sto imenoval: dragi gospod Gérard!
gospod profesor, kako ponosen sem
na to, da sem se smel seznaniti z
Vami. Navdušen občudujem Vašo
dela. Tu smo samo na deželi, toda v
Angliji, v naši vili v Chelsea, imam v
knjižnici zbirko vseh Vaših del, vse...«

Zaporedoma mi jih je imenoval to-
liko, da se mi je zdelo, da je povedal
res vsa.

»Lepo,« sem si rekel, »to vsekakor
dokazuje, da me ne pozna in da im-
ajo v gradu Clareju dober leksikon.«

A bilo mi je nemogoče, da si ne
bi priznal, da je mladi Anglež zelo pri-
ljuden.

Klepetal je kar naprej.

»Če bi vedeli, kako sem zdaj po-
nosen!«

»Prenehajte vendar, Reginald«, je
rekla Antiopa smejljaje. »Gospoda
Gérarda, ki je kljub svoji učenosti zelo
skromen, boste čisto zmešali.«

Prijela je mojega občudovalca za
roko.

»Kako se godi lady Flori?«

»Zelo dobro, draga Antiopa. Pri-
čakuje Vas z velikim hrepenenjem.«

† Franja Tavčarjeva

Ljubljana, 8. aprila.

V ljubljanskem Leonišču je sneli malo po 11 uri
umrla častna dvorna dama Nj. Vel. kraljice Marije
ga. Franja Tavčarjeva.

Ga. Franja Tavčarjeva je že nekaj časa bolela
za sladkorno boleznijo. Zdravja si je zato morala iti
iskati iz kroga svoje rodbine v ljubljansko Leonišče.
Zadnje dni se ji je zdravje sicer nekoliko zboljšalo,
tako da je upala, da bo velikonočne praznike lahko
spet preživela na svojem domu na Visokem, v lepi
Poljanski dolini, ki je letos tako zgodaj zadihala po-
mlad. Zdravstveno stanje pa se ji je spet nenadoma
tako poslabšalo, da so zdravniki izgubili vsako upanje,
da bi zaslužno slovensko ženo mogli še nekaj časa
obdržati pri življenju. Sinoči se je morala preseliti v
večnost po zasluženo plačilo.

Da je bila pokojna ga. Franja Tavčarjeva res zelo
pričljubna, pričajo med drugim tudi številne čestitke,
ki jih je pred komaj dvema mesecema prejela, ko je
obhajala 70 letnico svojega rojstva. Pokojnico se bodo
tudi še s hvalnostjo spominjali tisti, ki so pri njej
kdaj iskali pomoči, in ki ji jim ni odrekla, kolikor je
le bilo to v njeni moči. Med slovenskim ljudstvom pa
je postala znana posebno tedaj, ko je v družbi odličnih
slovenskih katoliških dam pobirala z vso vnemo in s
polnim razumevanjem velikega zgodovinskega do-
godka podpise za majniško deklaracijo.

Za vse, kar je pokojnica storila za slovenski na-
rod, naj ji Bog obilo poplača!

Stavka krojaških pomočnikov še ni končana

Mjubljana, 8. aprila.

Stavka krojaških pomočnikov traja danes
že četrty dan. Položaj se je v toliko izboljšal,
da sta obe stranki pripravljene v končna po-
gajanja. Borben duh je ponehal. Inspekcija dela
je večerjav povabila mojstre in zastopnike stav-
kujočih krojaških pomočnikov na neobvezne
razgovore. Vabili so se odzvalo 8 krojaških
mojstrov, ki so hkratu zastopali ostale, in pa
zastopniki pomočnikov. Na inspekciji dela se
večeraj še ni pričela uradna razprava o spornih
točkah. Obe stranki sta pa na inspekciji dela iz-
razili svojo pripravljenost za končnoveljavno
sklenitev pogodbe in rešitev spornih točk. V
Delavski zbornici pa se je sinoči pod vodstvom
referenta DZ g. Golmajerja Jožeta vršil prvi se-
stanek delodajalcev in delojemalcev. Pogajanja
so potekala dokaj povojno. Danes dopoldne so
se nadaljevali. V prvi vrsti ta moment gre za
to, da podpisajo okoli 45 mojstrov, ki zaposlu-
jejo do 160 pomočnikov, kolektivno pogodbo
osebno. Mnogi so v podpis pogodbe pripravlje-
ni, kajti predvelikočno sezija je za mojstre
prav važna.

Razstava male obrti na ljubljanskem vele-
sejmu. Da se omogoči udeležba na ljubljans-
kem velesejmu, ki bo trajal od 4.—15. junija
t. l. tudi malim obrtnikom, numerava kr. banska
uprava v sporazumu z velesejskim ravnatel-
stvom nakazati v ta namen nekaj brezplačnega
razstavnevega prostora. Interesenti naj se pri-
glase pisмено ali ustmeno najkasneje do 20. apr.
t. l. pri VIII. odd. kraljevske banske uprave na
Erjavčevi cesti št. 12 z navedbo, koliko m² raz-
stavnevega prostora žele.

Zalostna podoba prihodnjega človeka

„Človeštvo gre počasi, pa gotovo v smrt - Zemlji bodo zagospodovala druga bitja“

Ena od neštetihi človekovih lastnosti je tudi ta, da zelo rad ugiba. Ugiba o vsem mogočem, o tem, kar bi mu prav za krav ne bilo več treba samo ugibati, pa tudi o tem, o čemer si gotovo ne bo nikdar na jasnem. Gotovo pa o človeku, ki bo živel na zemlji čez tisoč in tisoč let, res ne moremo drugega kot ugibati. Takšna ugibanja pa na vse zadnje tudi niso čisto gola ugibanja, pač pa imajo vse domneve na sebi tudi nekaj verjetnosti, če le smemo kaj verjeti učenim znanstvenikom, ki so nas prvi spomnili tudi na to, kaj utegne biti iz sedanjega človeka čez toliko in toliko stoletij ali tisočletij. No, in kako so si ti učenjaki zamislili tega bodočega človeka?

„Nadžčlovek“ bodočnosti

Med številnimi drugimi znanstveniki se je temeljito bavil s tem vprašanjem tudi Anglež Wells, ki meni da je človek tisti, ki bo svojo inteligenco prenesel z zemlje v ves ostali svet. Zaradi vedno bolj napredujoče tehnike se po mnenju tega moža že zelo hitro bližajo časi, ko človeku ne bo treba opravljati nobenega dela več, kajti nič manj zadovoljivo ga bodo opravili najpopolnejši stroji. Vse bo prepusteno stroju, delo na polju, v gozdu, doma, v tovarni in drugod. Plemeniti bitje človek bo čedalje bolj samo duhovni vodja vsega tega dela. Pritiskal bo samo na gumb in že bo potekalo to delo tako, kakor se bo njemu zdelo potrebno. Delo, za katerega je zdaj treba še na tisoče in tisoče delavcev, bo v daljni prihodnosti lahko opravljali en sam človek. Prav za prav bodo to delo opravljali stroji, človek pa jih bo samo upravljal in nadzoroval. Če bo hotel nadzorovati delo v oddaljenem obratu, mu ne bo treba hoditi tja, pač pa ga bo opazoval lahko kar doma s pripravami, ki bodo omogočale gledanje na velike daljave. Človek bodočnosti bo tako kodoč nekaj »nadžčlovek«.

Bodoči človek - samo še „žalostna figura“

Med učenjaki je danes še vse polno takšnih, ki v daljno prihodnost gledajo s številnimi pomisleki. Prvotni človek na zemlji je bil gotovo nekoliko drugačen, kakor pa je danes. Njegovo življenje vsekakor tudi. Učenjaki trdijo, da se bo tudi v bodoče precej spremenilo. Tega, kar mu je danes še neobhodno potrebno, v dognedni prihodnosti ne bo več rabil. Tako mu po nekaj tisočletjih, če ne že prej, ne bodo več potrebni zobje, kajti človekova hrana bo tedaj čisto drugačna kot je danes. Užival bo gotove mehke jedi, ki bodo vsebovale potrebne vitamine. Pravijo, da bo človek čez 3000 let čisto degeneriran. Ne bo več imel las, tudi ne zob, na vsaki nogi bo imel po en sam prst, ki bo močno razvit, ostali udje bodo zelo slabotni in skoro ne bo človek več zmožen, da bi imel potomstvo. Res bo to po nekaj tisočletjih, kakor pravimo, samo še »žalostna figura«. Pošast tako imenovane bele kuge, ki sovraži otroke, že danes straši po

neštetihi državah in nekateri že tudi govore o »ostarelih« in izumirajočih narodih.

V bodoči vojni bo pomrlo do 400 milijonov ljudi

Ali je to mar mogoče, da bodo zaradi te bele kuge celi narodi izumrli, ali pa je samo strašilo? Res je, da ima tudi šport svoje posebno poslanstvo. Tudi padec števila rojstev še ni tako velik, kakor ga nekateri vidijo. Pozabiti pa ne smemo dejstva, da je med svetovno vojno pomrlo okoli 10 milijonov mladih zdravih in močnih mož in fantov. Od leta 1918, ko se je končala svetovna vojna, do danes je na svetu umrlo 700.000 milijonov ljudi. Toda, v istem času pa se je rodilo približno eno milijardo otrok. Morebiti bodo v teku nekaj stoletij izginili celi narodi, toda to bo za celotno število ljudi na zemlji pomenilo malo. Pravijo, da se bodo bojevala čisto opustošena pokrajina, toda človeštvo s tem še ne bo iztrebljeno. Kljub temu, da bo tudi število rojstev neprestano padalo, v prihodnosti še bolj kot zdaj, vendar bodo ljudje čez stotisoč in morda celo čez milijon let še na zemlji. Ta človek bo sicer precej drugačen od današnjega, pa saj je današnji že tudi mnogo drugačen od neandertalskega ali krapinskega človeka.

Na zemlji ljudje ne bodo večno

Napačno pa bi bilo trditi, da bo človek živel na zemlji večno. Tudi doba, ko so na zemlji živel veliki kani kuščarji ali mamuti, kakršnega kosti so zadnjič odkopali v našem Kamniku, je minula. Zelo verjetno je — pravijo učenjaki — da tudi današnja doba sesalcev ne bo trajala večno. Tako bo izginil nekoč s površja tudi človek. Umirajo posamezniki, izumirajo tudi celi narodi. Kje so n. pr. danes še starodavni Asirci, Babilonci in Feničani? Vse ima svojo pot od zibelke do groba. Tudi človeku se utegne primeriti, da se slednjic ne bo mogel več razvijati in da bo legel v grob, za katerim je samo še onostransko življenje. Nismo preveč korajžni, če trdimo, da bo človek nekoč z zemlje izginil. Čelne bodo dobile — tako prerokujejo učenjaki — čisto drugačno lice in obliko. Ali mar Anglija ni bila nekoč tudi združena z evropsko celino, ali pa Avstralija z azijsko. Plimo in oseko bo morda povzročala kakšna druga luna, vsekakor pa nam sije danes, toda človeško oko na vse to spremenjeno zemljo ne bo več imelo prilike gledati. Nekateri pravijo, da za to dobo sesalcev utegne priti dolga doba žuželk.

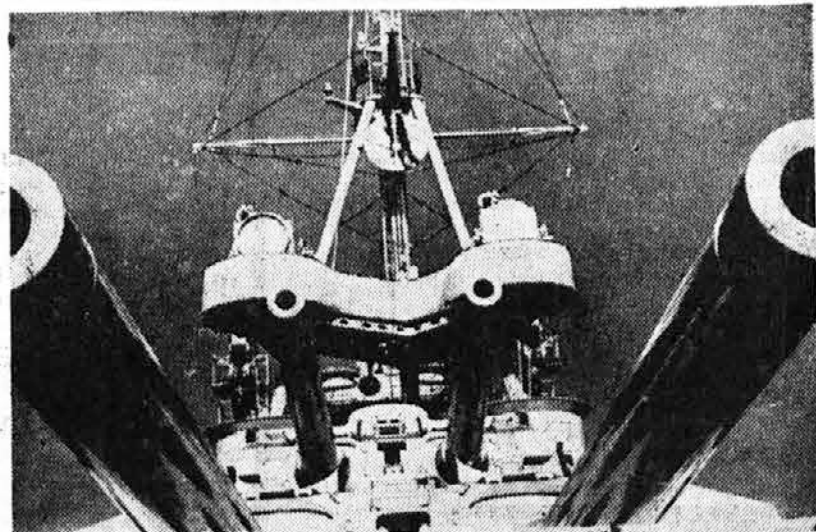
C. vilizirane „države čebel“

Celo tako daleč so šli v svojih trditvah učenjaki, ki človekovo vrednost gledajo le iz znanstvenega stališča — da bi človeka ustvaril Bog po svoji podobi, tega nečjejo priznati — da pravijo, da so bile takrat, ko je človek bil še na najnižji stopnji, že visoko civilizirane »države čebel«, v katerih je bilo tudi socialno življenje tako lepo urejeno, da nobenemu »državljanu« ni bilo treba stradati. Živele so tedaj tudi druge živali, majhne morske živalice, ki so gradile tudi že mnogo večje »nebotičnike« kakor pa jih zidajo danes ljudje. Ti »nebotičniki« bi segali danes celo čez najvišjo evropsko goro Montblanc. Nekdanje mravlje so gradile neizmerno cestno omrežje. lld.

„Življenje“ sonce

Tudi sonca imajo svojo mladost, življenje in smrt. Sijejo v beli luči, dokler so mlada. Njihova svetloba je rumena, ko stojijo v zenitu svojega »življenja«, in zarde pred svojo smrtjo. To srednje starost ima tudi naše sonce. Ne vemo sicer za vzrok, zakaj bo tudi to naše sonce nekoč izžarevalo čisto rdečo luč, vemo le to, da rdeča svetloba pospešuje rast. Morda bo v kraljestvu rdeče sončne svetlobe mnogo več žuželk kot jih je danes. Morda bo tedaj na svetu še kakšne druge vrste »prebivalstvo«. In na vse zadnje bo med tem morda tudi nekaj učenjakov, ki se bodo bavili s čisto znanostjo. In njihovi »arheologi« bodo morebiti nekoč tudi odkrili v prenovljeni zemlji stopinje, ki jih je odtisnil nekoč, pred davnimi tisočletji razumni človek — »homo sapiens«.

Topovska žrela na veliki francoski križarki »Foch«, eni največjih francoskih vojnihih ladij.

V Ameriki drže vsa pota . . . v filmski raj

Zgodba dveh filmskih romarjev

Med pomembnejše dogodke v letošnji filmski sezoni spada veliki ameriški film v naravnih barvah »Tornado«. Izdelala ga je Warner Bros. družba, ki je spravila na platno prvi zvočni in prvi barviti film sploh (»Muzej voščenih podob«). Kritike trdijo, da pomeni »Tornado« velik napredek v tehniki barvanega filma, tako da je zdaj mogoče govoriti o pravih »naravnih« barvah v filmu.

Glavni vlogi v tem delu, ki zajema vsebino v divji nedotaknjenosti in romantični kanadskih pragozdov, igra George Brent in Beverly Roberts.

Brent je po rodu Irec, eden od tistih, ki so se v povojnih revolucijah borili na barikadah za svobodo svoje domovine. Zaradi tega je moral nazadnje bežati v Ameriko kakor toliko njegovih rojakov, ki so tam našli svojo drugo domovino. V Ameriki si je Brent, v mladosti študent dublinske vseučilišča, služil kruh kot časnikarski poročevalec, zraven pa je organiziral irske drvarje po kanadskih gozdovih, kamor ga je privedel lov za dogodki.

Organizatorstva in častništvo mu nista zagotovila obstanka. Moral je na pot, na dolgo romanje po Ameriki — za poslom. Prišel je nazadnje v filmsko središče Hollywood, ne da bi iskal uspeha kot igralec, marveč da bi dobil službo kot šofer ali kaj drugega. Mesece in mesece se je potikal po filmskem rajju, posedal po revnih kavarnah in stradal, dokler ga ni dobil lepega dne režiser William Keighley, ki je potreboval za svoj zgodovinski film »Kraljevič in berač«, zanimiv, lačen, obupan obraz, pripraven za fotografiranje. Med filmanjem se je Brent uveljavil kot inteligenten, poraben igralec — in kar čez noč dobil glavno vlogo v filmu »Tajni agenti«. Iz brezposelnosti in stradanja je skočil v filmsko nezanesljivost, a pozlačeno slavo, ki se je na-

daljevala z »Golgoti ljubezni« in s »Tornado«. Zensko glavno vlogo v tem zadnjem filmu igra Beverly Roberts. Kot sedemnajstletno dekletce iz New Yorka je ob veliki železniški nesreči izgubila starše in od tedaj morala sredi ameriškega Babilona skrbeti sama zase. Da je mogla končati učenje na univerzi, je ponoči delala kot garderobierka v velikem nočnem lokalu. Tam jo je videl neki francoski varijetejski podjetnik, ki jo je najel za svojo potujočo pevsko in plesalsko skupino. S to je deklet odšlo v Evropo ter nastopalo v Parizu in po vseh evropskih velikih mestih z ameriški in zamorski narodnimi pesmimi. Nazadnje jo je v Berlinu odkril Warner Bros. ravatelj in jo odvedel na drugi konec sveta — v Hollywood.

Ni čuda, da bi človek ob takih zgodbah dejal, da drže, če ne povsod, pa vsaj v Ameriki, vsa pota — k filmu.

»To vam je res izvrsten glavnik! Če vam pade v vodo, se ne potopi, lahko si ga ovijete okoli roke, z njim lahko tudi pulite žeblice, pa se ne bo zlomil...«
»Ne, gospodična, vi me ne razumete. Rada bi takšnega, da bi se z njim česala.«

Programi Radio Ljubljana

Petek, 8. aprila: 11. Šolska ura: Kako nastane film (g. Boris Rihteršič) — 12. Iz naših krajev (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Koncert Radijskega orkestra — 14. Napovedi — 18. Zenska ura: Zena v slikarstvu in njeno stremenje (ga. Elda Piščanec) — 18.20 Čajkovskij: 1812. uvertura (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Lehen) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nacionalna ura — 19.50 Novice o izseljenih — 20. Koncert Radijskega orkestra — 21. Il. večer gojencev ljublj. držav. konservatorija — 22. Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 8. aprila: Belgrad: 20. Zab. konc., 21. Vok. konc., 21.30 Predavanje o italijanski razstavi portretov, 22.30 Klavir — Zagreb: 20. Klavir, 20.30 Madrigalisti, 22.30 Plesna gl. — Dunaj: 19.10 Zab. konc., 20. Berlin, 22.30 Plesna gl. — Budimpešta: 20.10 Vok. konc., 20.40 Cig. ork., 21.40 Mozartove skladbe, 22.30 Orkestr. konc. — Trst-Milan: 17.15 Vok. konc., 21. Igra, 21.40 Ork. konc. — Rim-Bari: 16. Prenos iz akademije sv. Cecilije: kvartet Kolisch (Mozart, Berg, Beethoven), 21. Pihala, 22.10 Celo — Praga: 19.15 Ork. konc., 22.30 Jazz — Varšava: 20. Filharmonični koncert — Sofija: 19.30 Mandoline, 20.15 Sopran, 21. Klavir, 22.30 Laha in plesna gl. — Berlin: 19.40 Vojaška godba, 20. Götting govori — Königsberg: 20. Wagnerjeve skladbe — Hamburg: 20.10 Vojaška godba

Prizori z angleških konjskih dirk.

„guljaž“ ki so ga na Dunaju delili že takoj prve dni po priključitvi Avstrije k Nemčiji.

ROBERT LORD

53

POD ČRNO KRINKO

Na stotine in tisoče avtomobilov je drčalo po ozkih lisah med velikanskimi stavbami. Te ozke lise so bile v resnici široke ulice in ceste... Beli trakovi dima so se vili nad hišami, iz tovarn blizu msta pa se je valil gost črn dim... Ves zrak se je tresel nad mestom, v katerem je stanovalo nad sedem milijonov ljudi...

Potniki niso niti še dobro utegnili načuditi se vsem čudešom velikega ameriškega mesta, že se je letalo spustilo in kakor da bi rahlo potipalo, če je varno, doseglo zemljo... Potniki so se hitro in zadovoljno izkrcali...

Pod letalsko lopo je Nick dejal svoji spremljevalki:

»Upam torej, draga gospodična Aleen, da se bova te dni še kaj videla. Obiščite nas v baru »Ritz« na Lexington Avenue 99. Bomo tam malo posedeli pri prijatelju, ki je lastnik bara...«

»Kako pravite?...« se je nekam veselo presenečena začudila Aleen... »Ritz-bar«, Lexington Avenue 99!... Saj gem tudi jaz tja... Tam je v službi prijateljica Glorija... Neverjetno, kakšno naključje!...«

»Ta je pa res dobra!... Potem greva isto pot... Zakaj niste tega že prej povedali?!«

»Ali je gospod Smiles vaš prijatelj?...«

»Da, on je naš najboljši prijatelj...«

»Potem me boste lahko pri njem priporočili, da dobim tam službo kot plesalka...«

»To se razume, seveda. Rad vam to obljubim,« je hitro odvrnil Nick.

Naročili so taksi in se vsi trije odpeljali v mesto. Barham je bil ves srečen, da je spet stopil na zanesljiva tla. Taksi je odbrzel z letališča in se v trenutku znašel sredi tisočev in tisočev drugih avtomobilov in avtobusov.

Newyork se je ves tresel od silnega prometa. Često so se

morali ustaviti, ker so zašli v vozle. Široke ulice so bile prav do pločnikov polne avtomobilov. Avtomatski stolpi so uravnavali ves promet z rdečo, modro in zeleno svetlobo. Po ulici se je vlekel modrikasti dim od gorečega bencina. Zrak je bil zastrupljen. Globoko med skupinami velikanskih hiš so čakale cele vrste avtomobilov na znamenje, da se lahko pomaknejo naprej čez razpotje. Motorji so vroče in nestrpno brneli. Vozniki so drug drugega obmetavali z grdimi psovskami in kletvami ter se skušali preriniti naprej, kakor je pač kdo mogel in znal.

Na signalnem stolpu se je spet pokazala zelena luč. Avtomobili so se začeli počasi premikati. Dolga vrsta se je zganila in zavijala mimo visokih nebotičnikov. Sonce si je prizadevalo, da bi se prikradlo z žarki v to norišnico mimo streh dvajset, petdeset, osemdesetnadstropnih hiš... Sem pa tja se mu je to posrečilo, vselej pa ne... Stotine in tisoče steklenih oken, nanizanih v brezkončnih vrstah, je trepetalo v soncu in drhtenju motorjev...

Do ulice Lexington so potrebovali od letališča debelo uro. To je za Newyork še dosti blizu. Končno so prispeli pred desetnadstropno stavbo, ki je nosila številko 99, čez vso širino v drugem nadstropju pa velikanski napis »Ritz-bar«, »Nov spored...« Senzacija Newyorka... »Ritz-bar«.

Nick Stumpas je bil kavalir in je plačal taksi.

»Zvečer se torej vidimo v baru,« je dejal gospodični Aleeni.

Prisrčno so se poslovili. Aleen je odšla, da bi v tej veliki zgradbi poiskala prijateljico Glorijo, ona dva pa sta se namenila najprej iznenaditi prijatelja Smilesa.

Vse prvo in drugo nadstropje je bilo bar. Njegov lastnik, ugledni gospod Smiles je bil vplivna newyorška osebnost. Nihče prav za prav ni vedel, odkod je ta človek prišel in kaj je bil. Ker pa je imel dovolj denarja, tudi ni nihče po vsem tem vpraševal. Saj je bil gotovo vse zapisano v policijskih spisih, kdo in odkod je ta Smiles, čemu bi se potem še kdo brigal za njegove stvari. Nekoč je imel malo smole; policija ga je zalotila pri tihotapstvu alkohola. Pa, kaj zato!... Saj je še dosti hujših grehov na tem svetu. Na vse zadnje pa tudi policija ni vsevedna in tako tudi ni vedela vsega o gospodu Smilesu.

Smiles je bil visoke, krepke postave. Star je bil okrog petdeset let. Bil je stoddotni Američan po vsem zunanjem vide-

zu. Vedno je bil lepo obrit, zvečil je neprestano gumi, v pogovoru je bil vedno zelo kratek in odločen. Bil bi skoro še prikupen, če ne bi zaradi njegovega smeha postajalo vsakomur mraz, ki ga je gledal. Smiles je imel čez ves obraz veliko brazgotin od rane, zaradi katere so mu otrpili živci in mišice na obrazu. Tako se je prav za prav smejal le z glasom in očmi, lice pa mu je ostalo čisto mirno, čisto mrzlo. Kar strahotno ga je bilo gledati. Smejati se je navadno od sile glasno, obraz pa se mu pri tem ni prav nič spremenil.

Smiles je bil zelo ponosen na to rano na obrazu ter je vsakomur zelo rad pripovedoval, kako jo je dobil na bojišču v Evropi za svetovne vojne. To je bilo vidno znamenje njegovega junštva. Često je pripovedoval zgodbe iz vojne in čudno — nikdar se ni zmotil, da bi bil povedal kaj o poboju z roparji v Harlemu, ko ga je neki Crnc z nožem pogladil po obrazu. Mnogo rajši je pripovedoval čudovite zgodbe o junastvu in o naskoku na Nemce, kakor pa o poboju v črnski četrti v Newyorku. Ker pa je bil Smiles ugleden in bogat človek, je bilo dosti takih, ki so ga z največjim veseljem in zanimanjem poslušali, kadar jim je spet kaj novega povedal o evropskih bojiščih. Prav malo je manjkalo, pa bi bil še sam kmalu verjel vse, kar je pravil.

Smiles je sedel v pisarni in poslušal poročila pomočnika, kratkovidnega Skota, o prometu pretekle noči, ko mu je služabnik sporočil, da želita govoriti z njim gospoda, ki pa nočeta povedati imen.

Skot je segel v zadnji hlačni žep, vzel iz njega samokres in ga predejal v zgornje. Naravnal je še naočnike ter se postavil na prikladno mesto v sobi. Napol je odprl predal pisalne mize, mirno položil roko na samokres ter velel slugi, naj gospoda vstopita.

Vrata so se na široko odprla, v sobo sta stopila Nick Stumpas in Barham in se veselo smehljala.

Ko ju je Smiles zagledal, je hitro potegnil iz miznice samokres, ga naperil na prišleca ter zakričal s silnim glasom:

»Roke kvišku!«

Ko je kratkovidni Skot to opazil, je tudi on potegnil svoj samokres ter se zadr nanju:

»Stojta, niti koraka več naprej!«